

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-05-15

Vår referens

Sanna Jälevik

Utvecklingssamordnare

sanna.jalevik@malmo.se

Revidering av Program för den nationella minoriteten judar

STK-2026-266

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter. Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer. Policy och program ska ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov av revidering.

Ärendet beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten judar har gått till samt vilka ändringar som föreslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen antar reviderat Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch att gälla från och med den 1 juli 2026.

Beslutsunderlag

- Program för den nationella minoriteten judar
- Malmö stads policy - Nationella minoriter - reviderad 2024
- Remissversion förslag på reviderat program för den nationella minoriteten judar
- Remissvar servicenämnden
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 260319 § 79
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 260323 Särskilt yttrande (SD)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Remissvar förskolenämnden
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260608 Revidering av Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch
- Överförmyndarnämnden beslut 260330 § 28
- Remissvar överförmyndarnämnden
- Remissvar tekniska nämnden
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 260325 § 33
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 260325 § 93 Särskilt yttrande (SD)
- Servicenämnden beslut 260318 § 49
- Miljönämnden beslut 260325 § 77
- Remissvar miljönämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 260327 § 43
- Förskolenämnden beslut 260325 § 34
- Remissvar fritidsnämnden
- Fritidsnämnden beslut 260325 § 63
- Kulturnämnden beslut 260402 § 41
- Remissvar kulturnämnden
- Grundskolenämnden beslut 260325 § 53 Reservation (M)
- Remissvar grundskolenämnden
- Tekniska nämnden beslut 260324 § 70 muntlig Reservation (M)
- Remissvar valnämnden
- Valnämnden beslut 260225 § 15
- Förslag på reviderat Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-06-08

Kommunstyrelsen 2026-08-12

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Fritidsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Kulturnämnden

Miljönämnden

Servicenämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Valnämnden

Överförmyndarnämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar (STK-2015-1378) samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2016-1419).

Policy och program ska enligt beslut i kommunfullmäktige (STK-2019-1013) ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov att revidering. Översyn samt eventuell revidering ska göras av kommunstyrelsen i samråd med de nationella minoriteterna. Revidering av policy och program har skett i två steg.

Först skedde en revidering av Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, som kommunfullmäktige beslutade om i september 2024 (STK-2024-396).

Under hösten 2024 och 2025 har en översyn därefter pågått av programmen för de nationella minoriteterna: sverigefinnar, judar, urfolket samer och tornedalingar. Under processen har samråd hållits med Malmöbor som tillhör dessa nationella minoriteter. Detta ärende beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella

minoriteten judar (STK-2019-1023) har gått till samt vilka ändringar som föreslås i programmet.

Programmet för judar i relation till samverkansöverenskommelse med Judiska församlingen Malmö

Kommunstyrelsen har beslutat om en samverkansöverenskommelse mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö med syfte att tillvarata den judiska gruppens rättigheter som en nationell minoritet samt att genom en nära samverkan aktivt arbeta för att stärka stadens arbete mot antisemitism (STK-2019-1022, STK-2023-1255). Samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö understödjer Malmö stads arbete med att tillgodose judars rättigheter utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Arbetet inom ramen för denna samverkan och övrigt arbete utifrån programmet där Malmö bor i en vidare bemärkelse involveras, koordineras av Malmö stad.

Aktuella områden för revidering

Sedan programmet reviderades senast 2020 har Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet (STK-2020-963) antagits. Stadskontoret har därför gjort bedömningen att det finns behov av att revidera program för den nationella minoriteten judar så att den överensstämmer med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt.

I samband med översynen av programmet har stadskontoret utifrån rättighetsbaserat arbetssätt även sett behovet att se över programmet i sin helhet utifrån klarspråk.

Stadskontoret har också sett ett behov av ett förtydligande utifrån att de nationella minoritetsspråken inte är exklusiva för en specifik nationell minoritet. För stringens gällande detta för samtliga program för nationella minoriteter, föreslås jiddisch läggas till i benämningen; Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch.

Stadskontoret har även sett behov av att förtydliga de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydliga att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Då alla Sveriges kommuner enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ha mål för sitt nationella minoritetsarbete ser stadskontoret ett behov av att Malmö stads inriktningsmål på området förtydligas i programmet. I samband med att den nya socialtjänstlagen (2025:400) trätt i kraft har även ett behov av tillägg av inriktningsmål gällande äldreomsorg på jiddisch identifierats.

Delaktighet och inflytande i arbetet med revideringen

Den 2 december 2024 hölls ett öppet samråd för judar gällande revideringen av programmet. De judiska Malmöbor som deltog, samt de som anmält sig, men fått förhinder, gavs även möjlighet att lämna skriftliga synpunkter via mejl efter samrådet. Samrådsdeltagarna var i stort nöjda med de ändringarna i utkastet till reviderat program. Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som inkom:

- Kommunikation och informationsspridning om programmet och rättigheter bör förbättras i samarbete och dialog med den judiska minoriteten.
- En mer träffsäker kommunikation kan öka intresset för judiska Malmöbor att delta i samråd med Malmö stad. Använd gärna Malmö stads tidningar, till exempel Vi tillsammans som ges ut av hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen.
- Att Malmö stads kontaktcenter är en väg in för alla Malmöbor i frågor som gäller stadens olika verksamheter skulle kunna förtydligas. Önskemål om fördjupning av kontaktcenters medarbetares kunskap om nationella minoriteters rättigheter lyfts i samrådet.
- Öka fokus på att integrera den judiska minoritetskulturen i evenemang.
- Förslag att ändra "medvetenhet" till "skyldighet" och införa obligatorisk utbildning om nationella minoriteter för anställda. Någon typ av kvittens på att anställda deltagit efterfrågas också. Möjligheten för Malmö stads anställda att delta i någon av visningarna på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga lyftes också fram i dialogen.
- Det finns fortsatt behov av utbildning om judiskt liv för kommunanställda för att kunna skilja religion från kultur. Sådant som de flesta judiska Malmöbor inte ser som religiösa eller konfessionella uttryck upplevs som detta av vissa förvaltningar.
- Tydligare uppföljning av insatser för att höja kunskapen om den judiska minoriteten och dess rättigheter efterlyses. Att saker inte följs upp kan också bidra till ett minskande intresse för att delta på samråd.
- Anpassa språkstödet efter faktiska behov bland äldre judiska Malmöbor inom äldreomsorgen, inte bara jiddisch. Lyft judisk kultur och tradition som en central del inom ramen för äldreomsorgen för judiska Malmöbor.
- Öka fokus på musikens roll i kulturella evenemang och vidga perspektivet till fler kulturverksamheter som Malmö museum, inte bara biblioteken, så som det står i nuvarande program. Koppla gärna element av kunskapshöjning till

kulturarrangemang, till exempel med QR-kod som länkar till information om den judiska minoriteten.

- Se över och förbättra information om möjligheten till modersmålsundervisning. Utvärdera hur många elever som får och fått undervisning i jiddisch. Samarbete med Judisk Ungdom Sverige (JUS) föreslås för att sprida inbjudningar till samråd och information.
- Diskriminering och utsatthet. Önskemål lyfts fram att förtydliga hur judiska Malmöbor kan lämna klagomål till staden, till exempel vid kränkningar eller när rättigheter inte tillgodoses.

I tillägg till samråd har de fyra nationella minoriteterna kunnat ta del av programförslagen och inkomma med skriftliga synpunkter via ett webbformulär på malmo.se/nationellaminoriteter. Webbenkäten var öppen mellan den 15 februari och den 15 mars. Svaren kunde lämnas in anonymt och deltagarna kunde välja att inte ange sin e-postadress. Trots att information om enkäten spreds brett i de för Malmö stad tillgängliga kanaler, som exempelvis Malmö stads Facebook-konto och Instagram, malmo.se och Komin, inkom väldigt få svar på enkäten. För programmet för judar inkom endast ett enkätsvar, som tyckte programförslaget som ställde sig över lag positivt till förslaget och då framför allt att judisk kultur lyfts fram i Malmö.

Förslag på ändringar i programmet utifrån samråd och inkomna synpunkter

Utifrån de av stadskontoret identifierade aktuella områden för revidering samt synpunkter och förslag som lyfts av samrådsdeltagare har ett utkast till reviderat Program för den nationella minoriteten judar tagits fram av stadskontoret. Synpunkter och förslag från samråd beaktas i det reviderade programmet alternativt i det kommande arbetet med implementering av programmet.

Följande förtydliganden, uppdateringar och tillägg har gjorts i förslaget till reviderat program:

- Ny benämning för programmet föreslås bli Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch.
- Utifrån Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet ska Malmö stad arbeta rättighetsbaserat, vilket också förtydligas i förslaget till reviderat program.
- Förtydligande har gjorts gällande de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydligande om att det i bibliotekslag

(2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

- Hur programmet förhåller sig till samverkansöverenskommelsen mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö har förtydligats genom att lyfta fram detta under en egen rubrik.
- Redaktionell genomgång har gjorts av programmet i sin helhet utifrån klarspråk. Detta innebär att det gjorts redaktionella ändringar som inte ändrar policyns innehåll. Syftet med dessa ändringar är att göra programmets disposition och innehåll lättare att läsa och ta till sig. Den redaktionella genomgången innefattar även rubriksättning.
- Att ”höja medvetenhet” om judiska minoriteten och dess rättigheter föreslås ändras till att ”höja kunskap om”.
- Förtydligande har gjorts av hur Malmö stad arbetar med judars rättigheter, samråd och jiddisch utifrån programmet.
- Förtydligande har gjorts av programmets inriktningar genom att benämna dess arbetsområden som inriktningsmål. Inriktningsmålen har dispositionsmässigt ordnats så att de inriktningsmål som gäller judar ligger först och de som gäller jiddisch ligger därefter.
- Gällande kunskapshöjning för Malmö stads anställda, har tillägg gjorts som anger att Malmö stad ska verka för att ge sina anställda möjligheten att delta i någon av visningarna på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga.
- Malmö stads bibliotek har tagits bort som enskilt utpekad kulturverksamhet för att lyfta fram judisk kultur. I stället föreslås skrivningen i programmet ersättas med Malmö stads kulturverksamheter.
- Inriktning för arbetet med att främja möjligheter för judiska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur har förtydligats.
- De delar som gäller äldreomsorg, har ändrats så att de stämmer överens med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk hänvisar sedan 1 juli 2025 genom 18 § dit och anger att rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på de nationella minoritetsspråken regleras i 8 kap. 6–9 §§ socialtjänstlagen.

- Inriktningsmål ”Utveckling och användning av jiddisch för ska möjliggöras” har lagts till. Detta för att samtliga fyra program för nationella minoriteter ska ha jämförbara målsättningar gällande de nationella minoritetsspråken.
- Rubriken ”Att motverka diskriminering och utsatthet” i det nuvarande programmet har ändrats till ett inriktningsmål och föreslås ändra benämning till ”Malmö stad ska motverka antisemitism”.
- En beskrivning av judar och jiddisch har tagits fram. Judiska församlingen Malmö har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på beskrivningen och har tyckt att den är bra.
- Förtydligande har gjorts av uppföljningsansvaret och när revidering av programmet ska ske.

Remissinstansernas yttranden

Samtliga nämnder ombads särskilt kommentera föreslaget utkast till reviderat program för judar utifrån stadskontorets remissfrågor. Dessa var:

1. Har er nämnd några övergripande synpunkter på innehållet i det förslagna programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch?
2. Vilka möjligheter och utmaningar ser er nämnd med de ändringar som gjorts i föreslaget program?

Nedan redovisas en sammanfattning av remissinstansernas yttranden. Valnämnden har avstått att yttra sig.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden delar programmets intentioner och ser samtidigt möjligheter att ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida. Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av judars nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet. Arbetsmarknads- och socialnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser positivt på att programmet har ett särskilt mål om att Malmö stad ska motverka antisemitism. För att ytterligare stärka det arbetet ser nämnden fördelar med att tydligare koppla det arbete som genomförs inom ramen för samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö (STK-2023-1255) till övriga processer i staden, särskilt policy för mänskliga rättigheter. Detta med syftet att minska risken för parallella processer och bidra till en tydligare styrning som även inkluderar de nämnder som inte ingår i styrgruppen för samverkansöverenskommelsen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar inriktningsmålet gällande att höja medarbetares kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter enligt lag, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden välkomnar förtydligandet av stadens ansvar i förhållande till ny lagstiftning och bedömer att det reviderade programmet inte medför några förändringar i nämndens arbete avseende nationella minoriteters rättigheter. Nämnden framhåller att nationella minoriteter har olika förutsättningar och behov, vilket kräver ett differentierat och anpassat arbetssätt för att säkerställa en likvärdig tillgång till rättigheterna.

Nämnden betonar vidare att stadskontorets kompetens och etablerade samrådskanaler utgör ett viktigt stöd för nämnderna och ser behov av ett tydligare samordnande och stödjande ansvar från kommunstyrelsen, inklusive gemensamma strukturer för expertstöd, rådgivning och samråd. Fritidsnämnden ställer sig positiv till förslagen om jiddisch i programmet, men betonar behovet av stöd för det praktiska genomförandet. Fritidsnämnden välkomnar målet om kunskapshöjning om nationella minoriteter men understryker behovet av både kompetens- och resurstöd för genomförandet. Nämnden anser även att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer.

Funktionsstödsnämnden

Nämnden välkomnar det reviderade programmet för den nationella minoriteten judar och ser positivt på att kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter har förtydligats. Det är också positivt att den judiska gruppen involverats i översynen samt att programmet genomgått klarspråksgranskning. Vidare välkomnar nämnden att arbetsgivarperspektivet tydliggjorts och att inriktning ändrats från att höja medvetenhet om, till att höja kunskap om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. För att säkerställa en likvärdig kunskapsnivå i staden bör kunskapshöjande insatser samordnas centralt inom ramen för arbete med mänskliga rättigheter.

Nämnden bedömer att det finns behov av att klargöra hur genomförandet av programmen ska ske inom ramen för stadens övergripande styrning av arbetet med

mänskliga rättigheter. Ett gemensamt och samordnat förhållningssätt är av betydelse för att säkerställa en enhetlig tillämpning i stadens verksamheter. Nämnden efterfrågar därför en mer konkret styrkedja och samordning samt tydligare indikatorer och resultatmål.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande i ärendet.

Förskolenämnden

Förskolenämnden ser positivt på ett samlat och samordnat utvecklingsarbete från staden gällande de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Förskolenämnden välkomnar också förtydligandet av kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter. Förskolenämnden ser att det är positivt att det föreslagna programmet lägger en större betoning på språket jiddisch då detta ligger i linje med skrivelserna i förskolans läroplan.

Förskolenämnden önskar påtala den betydande utmaningen med att erbjuda barn i förskolan möjlighet att utveckla jiddisch. Målsättningen om att höja kunskapen om den judiska nationella minoriteten och språket jiddisch välkomnas, men samtidigt bör det framhållas att det saknas undervisningsmaterial om den judiska nationella minoriteten riktat mot förskola, samt att det kan vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp. I inriktningsmål 5 föreslår förskolenämnden att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden ställer sig positiv till det reviderade programmet för den nationella minoriteten judar och det nationella minoritetsspråket jiddisch. Förslaget bedöms vara väl utformat i förhållande till skollagen, Barnkonventionen samt Malmö stads övergripande policy för nationella minoriteter. Grundskolenämnden ser mycket positivt på att barns och ungas kulturella identitet beaktas särskilt. Information om modersmålsundervisning i jiddisch är central för att stärka elevernas rättigheter. Grundskolenämnden vill framföra utmaningen med lärarförsörjning i jiddisch. Om efterfrågan ökar bör möjligheter för fjärrundervisning undersökas för att säkerställa elevernas rätt till sitt språk. Det är av stor vikt att programmet uttryckligen lyfter målet att motverka antisemitism. Detta understödjer skolans uppdrag att skapa en trygg miljö fri från diskriminering.

Grundskolenämnden välkomnar möjligheten för personal att delta i visningar på Judiskt Kunskapscenter. Det skapar förutsättningar för ett inkluderande bemötande. I likhet med tidigare ställningstaganden vill grundskolenämnden informera om att rektor ansvarar för beslut om kompetenshöjande insatser utifrån den enskilda skolans lokala

behov. Skrivningar om fortbildning bör därför medge flexibilitet för att vara genomförbara utifrån skolans nationella styrdokument

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det föreslagna programmet för den nationella minoriteten judar är bra och tydliggör förutsättningarna för Malmö stad och nämnden att arbeta för den nationella minoritetens mänskliga rättigheter, i enlighet med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter. Nämnden påpekar vikten av att arbetet med handlingsplan för romer, planer mot rasism och program för nationella minoriteter samordnas av stadskontoret på ett systematiskt sätt inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter som en övergripande plan.

Implementering och genomförande i gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden verksamheter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden påpekar att nämndens arbete med att implementera och följa upp det reviderade programmet kommer att kräva förtydligande från stadskontoret, exempelvis genom kunskapsstöd.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till stora delar av revideringen. Klarspråksperspektivet är tydligare och stärker samtidigt programmets förankring i policyn för mänskliga rättigheter. Nämnden ser även positivt på att programmet har reviderats i syfte att överensstämma med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Nämnden har önskemål om tydliga samordnande strukturer från stadskontoret, och att nämndens respektive kommunstyrelsens roll framgår i programmet. I programmet finns målsättningar som berör medarbetares kunskap och kompetensutveckling, exempelvis i inriktningsmål tre. Nämnden är positiv till kunskapshöjning om den judiska minoriteten, men ser brist på tydlighet om under vilka former detta ska ske och följas upp.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser att inriktningsmål åtta gällande äldreomsorg på jiddisch är formulerat i enlighet med det befintliga lagkravet och att det ligger på samma ambitionsnivå, vilket är positivt. Nämnden bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet. Dessa avser dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkkrav. Möjligheterna att kartlägga och tillvarata befintlig språkkompetens begränsas dessutom av gällande regelverk kring särskilt skyddsvärda personuppgifter.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ser positivt på förslag på reviderat program för den nationella minoriteten judar är grundligt genomarbetat och anser det väl förankrat i rådande lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Hänsyn har också tagits till de synpunkter som har framförts vid samråd med judiska Malmöbor.

Kulturnämnden anser att en bestående utmaning med programmet är att förverkliga det i daglig praxis på verksamhetsnivå, och att programmet levandegörs i arbetet med den nationella minoriteten judar. Gällande kunskapshöjning lyfts i nämndens yttrande att i programmet önskat fokus på de nationella minoriteternas kulturer kan medföra ett behov att ta in extern kompetens om respektive minoritet och dess kultur.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att stadskontorets samordnande och stödjande roll behöver förtydligas i det stadsövergripande samlade minoritetsarbetet, för att bistå nämnderna med nödvändiga förutsättningar i genomförandet av reviderade program. Ett stadsövergripande sammanhållet arbete och stöd från stadskontoret stärker nämndernas förutsättningar att genomföra det reviderade programmet för den judiska minoriteten – och för de andra minoriteterna. Miljönämnden har behov av stöd inom flera områden för att möjliggöra genomförandet av programmet utifrån nämndens uppdrag. De områden som lyfts är samråd med den judiska minoriteten, språkstöd gällande jiddisch samt de kunskapshöjning och kommunikation.

Servicenämnden

Servicenämnden ställer sig övervägande positiv till den föreslagna revideringen och ser särskilt positivt på att programmet har anpassats för att överensstämja med stadens policy för mänskliga rättigheter. De nya inriktningsmålen skapar även bättre struktur och styrning än tidigare versioner. Nämnden ser klarspråk som en förutsättning för ett rättighetsbaserat arbetssätt och noterar att programmen språkligt har förbättrats jämfört med tidigare versioner, men ser behov av en språklig översyn för ökad tydlighet och konsekvens.

Servicenämnden efterfrågar av en tydligare ansvarsfördelning och samordning mellan stadskontoret och nämnderna, där stadskontoret samordnar den stadsövergripande kommunikationen samt tar fram gemensamma kunskapsunderlag och utbildningsinsatser, medan respektive nämnd och förvaltning ansvarar för genomförandet inom sitt verksamhetsområde.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden stödjer programmet och de revideringar som föreslås. Stadsbyggnadsnämnden har inga synpunkter på ändringarna i programmet utan ser endast positivt på det som justerats. Möjligheterna med de ändringar som gjorts är att

på nytt synliggöra de nationella minoriteter som finns i Malmö, i detta fall judar, med syfte att höja den generella kunskapen om deras rättigheter och kultur.

Sverigedemokraterna (SD) inkommer med ett särskilt yttrande.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ställer sig positiv till förslaget till reviderat program för den nationella minoriteten judar samt minoritetsspråket jiddisch. Programmet är välstrukturerat och pedagogiskt utformat. Särskilt värt att framhålla är att programmet tydliggör den särskilda samverkansöverenskommelse som finns mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö, vilken formaliserar och stärker dialogen med den judiska minoriteten och skapar långsiktighet i arbetet. Detta är en styrka som saknas i flera av de övriga minoritetsprogrammen och utgör en god modell för strukturerad samverkan.

Tekniska nämnden ser det mycket positivt att programmet innehåller ett särskilt inriktningsmål om att motverka antisemitism. Att programmet explicit kopplar detta arbete till samverkansöverenskommelsen, stadens trygghetsarbete och arbetet mot diskriminering och rasism visar på en helhetssyn som är välkommen. Tekniska nämnden ställer sig även positiva till att programmet även innehåller en konkret skrivning om möjligheten för kommunanställda att delta i visningar på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga.

Tekniska nämnden vill understryka vikten av att programmet, i likhet med motsvarande program för övriga nationella minoriteter, kompletteras med en uttrycklig skrivning om att använda jiddisch i kontakt med Malmö stad. Att en sådan skrivning saknas i föreliggande program kan skapa en oönskad normativ skillnad mellan minoriteterna.

Nämnden noterar även en felstavning i rubriken till mål sju, "Utveckling och användning av jiddisch för ska möjliggöras" där överskottsordet "för" bör strykas.

Moderaterna (M) reserverar sig muntligen.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden delar programmets intentioner och ser möjligheter att ytterligare stärka arbetet med de nationella minoriteterna. Samtidigt efterfrågar nämnden tydligare ansvarsfördelning mellan nämnderna och stadskontoret, en övergripande samordningsstruktur för arbetet med nationella minoriteter samt ökat stöd i form av stadsgemensam expertis och rådgivning.

Överförmyndarnämnden ser positivt på ökad involvering i samråd från nämndens sida. Nämnden lyfter även önskemål om en kompletterande beskrivning av judars nuvarande situation i Malmö samt mer konkreta mål, aktiviteter och vägledning i programmet.

Överförmyndarnämnden saknar i revideringen en uppföljning av programmets effekter, vilket försvårar bedömningen av förändringarnas ändamålsenlighet.

Nämnden ser positivt på att programmet har ett särskilt mål om att Malmö stad ska motverka antisemitism. För att ytterligare stärka det arbetet ser nämnden fördelar med att tydligare koppla det arbete som genomförs inom ramen för samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö (STK-2023-1255) till övriga processer i staden, särskilt policy för mänskliga rättigheter. Detta med syftet att minska risken för parallella processer och bidra till en tydligare styrning som även inkluderar de nämnder som inte ingår i styrgruppen för samverkansöverenskommelsen.

Nämnden välkomnar inriktningsmålet gällande att medarbetares kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen ska höjas, men ser behov av tidsmässiga och ekonomiska resurser för detta.

Stadskontorets bedömning

Eftersom samtliga fyra program för de nationella minoriteternas judar, urfolket samer, tornedalingar och sverigefinnar revideras samtidigt har stadskontoret gjort bedömningen att det finns en poäng med att programmen ska utgå ifrån samma struktur, men med justeringar utifrån respektive nationella minoritets behov. Även tjänsteskrivelserna följer ett liknande upplägg för att det ska bli lättare att följa de fyra ärendenas gång, så även denna tjänsteskrivelse gällande den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch.

Stadskontoret har genom att identifiera aktuella områden för revidering uppdaterat programmet så att det stämmer överens med gällande policys för mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Förtydligandet om hur programmet utgår från Malmö stads policy för mänskliga rättigheter lyfter fram kopplingen till arbetet med mänskliga rättigheter och samt policys fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Stadskontoret menar också att den redaktionella genomgången av programmet, gör den mer lättförståelig och lättläst. Inriktningsmålen skapar tydligare inriktningar för arbetet med judars rättigheter utifrån minoritetslagstiftningen.

Genom samråd har judiska Malmöbor fått möjlighet till delaktighet och inflytande gällande programmets innehåll och inriktningar. Stadskontoret bedömer att de synpunkter som framkommit beaktats så långt det är möjligt i revideringen av programmet och kommer i övrigt att beakta övriga inkomna synpunkter och förslag i det kommande utvecklingsarbetet inom området. Delaktighet har även möjliggjorts via en webbenkät på malmo.se. Mot bakgrund av det låga antalet inkomna enkätsvar bedömer stadskontoret dock att underlaget från enkäten inte är tillräckligt för att motivera förändringar i programförslaget.

Majoriteten av nämndernas remissyttranden är positiva till programförslaget och dess innehåll. Den språkliga genomgången utifrån klarspråk välkomnas av nämnderna och så även kopplingen till Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet och rättighetsbaserat arbetssätt. Specifikt för förslaget gällande programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch, ställer sig remissyttrandena positiva till tydliggörande av den särskilda samverkansöverenskommelsen som finns mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö samt det särskilda inriktningsmålet om att motverka antisemitism. För jiddisch lyfts utmaningar relaterade till bristen på personal med kunskaper i språket, vilket påverkar möjligheterna att förverkliga lagstiftningens ambitioner.

Arbetsmarknads- och socialnämnden samt överförmyndarnämnden lyfter i sina remissyttranden att revideringen saknar en tydlig uppföljning av programmets effekter, vilket enligt nämnderna försvårar möjligheten att bedöma förändringarnas ändamålsenlighet över tid. Stadskontoret noterar dessa synpunkter och ser att behovet av en mer systematisk uppföljning är relevant att beakta i den fortsatta utvecklingen av arbetet med programmets genomförande och uppföljning.

Stadskontoret bedömer att det utifrån nämndernas remissyttranden i sin helhet endast finns en mindre ändring som behöver göras i samtliga fyra programförslag, samt en mindre redaktionell ändring som gäller programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch. De flesta av nämndernas önskemål om förtydliganden om ansvar, samordning och stöd ser stadskontoret kan hanteras inom ramen för det fortsatta samordningsarbetet.

Nedan följer en beskrivning om stadskontorets förslag på ändring i samtliga fyra programförslag utifrån nämndernas remissyttranden. Därefter följer stadskontorets förslag på redaktionell ändring i programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch, utifrån remissinstansernas synpunkter gällande programförslaget. Avslutningsvis redovisas stadskontorets förtydliganden avseende samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö, nationella minoritetsspråket jiddisch samt ansvar, samordning och stöd i programmets genomförande.

Förslag på ändring i samtliga fyra program

Förskolenämnden föreslår en ändring av inriktningsmål fem, med rubriken ”Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas”. Förskolenämnden önskar att nuvarande förslag gällande förskola tas bort då detta redan är en del av förskolans uppdrag. Fritidsnämnden lyfter å andra sidan att inriktningsmålet gällande barns kulturella identitet bör omfatta samtliga skolformer. Eftersom önskemål om att lägga till övriga skolformer varken framförts av grundskolenämnden eller gymnasie-

och vuxenutbildningsnämnden, gör stadskontoret bedömningen att föreslå ändring av inriktningsmålet utifrån förskolenämndens förslag. Stadskontoret föreslår att inriktningsmål fem ska ändras att lyda enligt nedan i samtliga fyra program:

”5. Barns och unga möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas

Malmö stad ska i samråd med barn och unga utveckla hur judiska barn och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet kan beaktas i stadens verksamheter.”

Stadskontoret bedömer att denna formulering ger möjlighet att arbeta bredare med inriktningsmålet utan att begränsa de verksamheter som är relevanta för inriktningsmålet innan samråd genomförts med barn och unga.

Förslag på ändring i programutkastet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch

Tekniska nämnden har i sitt remissyttrande noterat en felskrivning i rubriken till mål 7, ”Utveckling och användning av jiddisch för ska möjliggöras”. Stadskontoret kommer ändra rubriken och stryka det felaktiga ordet ”för”.

Stadskontorets förtydliganden

Avslutningsvis följer nedan stadskontorets förtydliganden gällande samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö, nationella minoritetsspråket jiddisch samt nämndernas önskemål gällande förtydliganden om ansvar, samordning och tillgång till stöd i genomförandet av programmet.

Samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö

Tekniska nämnden vill särskilt framhålla att programförslaget tydliggör den särskilda samverkansöverenskommelse som finns mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö, vilken formaliserar och stärker dialogen med den judiska minoriteten och skapar långsiktighet i arbetet. Detta är en styrka som saknas i flera av de övriga minoritetsprogrammen och utgör en god modell för strukturerad samverkan. Arbetsmarknads- och socialnämnden samt överförmyndarnämnden framhåller i sina remissyttranden fördelar med att tydligare integrera arbetet inom ramen för samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö (STK-2023-1255) i stadens övriga processer, särskilt i relation till policyn för mänskliga rättigheter. Syftet är att minska risken för parallella processer och stärka den övergripande styrningen, inklusive en bredare involvering av nämnder som inte ingår i styrgruppen för samverkansöverenskommelsen.

Stadskontoret ser positivt på att programmet tydliggör samverkansöverenskommelsen och välkomnar nämndernas synpunkter om ett mer integrerat arbetssätt, i syfte att stärka den övergripande styrningen och minska risken för parallella processer.

Nationella minoritetsspråket jiddisch

Förskolenämnden påtalar i sitt remissyttrande den betydande utmaningen med att erbjuda barn i förskolan möjlighet att utveckla jiddisch och framhåller att det saknas undervisningsmaterial om den judiska nationella minoriteten riktat mot förskola. Det kan även vara utmanande att organisera fortbildning för pedagogisk personal utanför barngrupp. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden lyfter även utmaningar kopplat till äldreomsorg på jiddisch.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden bedömer att det i dagsläget finns betydande genomförandeutmaningar kopplade till lagkravet, dels generella svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens inom äldreomsorgen, dels ytterligare utmaningar att rekrytera personal som även uppfyller språkrav. Även grundskolenämnden framför utmaningen med lärarförsörjning i jiddisch. Stadskontoret delar uppfattningen om utmaningen med att rekrytera av personal med språkkompetens i jiddisch och ser med fördel att fortbildnings- och rekryteringsutmaningen kan lyftas i dialog med förvaltningarna utifrån stadskontorets samordnande roll i arbetet med programmet.

Tekniska nämnden understryker i sitt remissyttrande vikten av att programmet, i likhet med motsvarande program för övriga nationella minoriteter, kompletteras med en uttrycklig skrivning om att använda jiddisch i kontakt med Malmö stad. Jiddisch som nationellt minoritetsspråk omfattas av minoritetslagens grundskydd i hela landet, men till skillnad från finska, meänkieli och samiska finns dock inga särskilda rättigheter till myndighetskontakt på jiddisch. Stadskontoret gör därför bedömningen att inte göra det av tekniska nämnden föreslagna tillägget, då den sträcker sig utanför Malmö stads lagstadgade skyldigheter. I samråd med judiska Malmöbor har stadskontoret heller inte uppfattat några önskemål från den judiska minoriteten att använda sig av jiddisch i kontakter med Malmö stad.

Ansvar, samordning och tillgång till stöd

De yttranden som inkommit från stadens nämnder visar en bred samsyn kring behovet av att stärka programmets genomförbarhet genom förtydliganden gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd. I flera yttranden lyfts behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen, stadskontoret och stadens nämnder. Nämnderna efterfrågar särskilt klarhet i:

- stadskontorets roll i att samordna, stödja och följa upp det stadsövergripande arbetet
- kommunstyrelsens ansvar för övergripande styrning och gemensamma strukturer

- nämndernas ansvar för genomförandet inom respektive verksamhetsområde.

Flera nämnder betonar även behovet av en mer sammanhållen och systematisk samordning av stadens arbete med nationella minoriteter. Detta gäller såväl samordning mellan olika styrdokument inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter som samordning av samråds- och konsultationsprocesser.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden framför i sitt yttrande att implementering och genomförande av programmen för nationella minoriteter skulle underlättas om samtliga nationella minoriteter återfinns i ett samlat program. Stadskontoret bedömer att det i dagsläget inte vore möjligt att samla samtliga fem nationella minoriteter i ett program eftersom samordningsansvaret är delat. Kommunstyrelsen har ansvaret för samordningen av arbetet med de nationella minoriteterna judar, urfolket samer, sverigefinnar och tornedalingar, medan kulturnämnden ansvarar för samordningen av den nationella minoriteten romer. I ärendet för genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering (STK-2025-834) föreslås samordningsansvaret för den nationella minoriteten romer överflyttas från kulturnämnden till kommunstyrelsen. Beslutar kommunfullmäktige i enlighet med förslaget ser stadskontoret att ett gemensamt program i framtiden möjligtvis skulle kunna vara ett sätt att organisera styrningen på området. Stadskontoret vill dock framhålla att nationella minoriteters skilda förutsättningar och behov fortsatt behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Av inkomna yttranden framgår även att en tydlig majoritet av nämnderna efterfrågar ökat och samordnat stöd avseende kunskapshöjning, utbildning och kompetensutveckling inom området nationella minoriteter. Stadskontoret bedömer att dessa behov kan bemötas genom vidareutveckling och samordning av befintligt stöd på Malmö stads plattform för mänskliga rättigheter samt utveckling av utbildningar på Malmö stads utbildningsplattform. Stadskontoret ser även att visningar i Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga ger möjligheter till att höja kunskapen om judiskt liv och jiddisch hos personal i Malmö stads verksamheter. Förutsättningarna för att besöka kunskapscentret skiljer sig dock åt och är beroende av verksamheternas förutsättningar på respektive förvaltning.

Grundskolenämnden understryker i sitt yttrande att rektor enligt skollagen ansvarar för beslut om kompetenshöjande insatser utifrån den enskilda skolans behov.

Programskrivningar om fortbildning av personal bör därför enligt grundskolenämnden medge en viss flexibilitet i genomförandet för att vara ändamålsenliga. Stadskontoret bedömer att formuleringarna om kunskapshöjning i programförslaget är generellt hållna och därmed inte inskränker rektorers beslutsfattande gällande kunskapshöjande insatser.

Stadskontoret bedömer att synpunkterna gällande ansvar, samordning och tillgång till stöd inte föranleder ändringar i förslaget till program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch, men ser utifrån nämndernas yttranden ett behov av att bemöta nämndernas behov i det kommande arbetet med stadskontorets samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken.

Stadskontoret ser ett behov av att ha ett större fokus på att utveckla och leda uppföljning och analys av kommunens verksamheter framöver. Vidare behövs en utvecklad uppsikt över grunduppdragen och förtydligande av stadskontorets position där stadskontoret ska rikta, utmana och förstärka utvecklingskraften i staden.

Vad gäller nämndernas önskemål om förtydliganden i relation till ansvar för och samordning av programmen för de nationella minoriteterna och nationella minoritetsspråken, bedömer stadskontoret att förvaltningarnas roll i genomförandet av programmen samt formerna för stadskontorets samordning, stöd och uppföljning, behöver tydliggöras över tid. Arbetet med att utveckla stadskontorets uppsikt över grunduppdragen och förtydligandet av stadskontorets position bedöms kunna bidra till ökad klarhet i ansvarsfördelning och styrning. Stadskontoret bedömer även att det kommer att bidra till stärkt uppsikt och bättre samordning av stadens arbete med nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk, i linje med de synpunkter som framförts av stadens nämnder.

Ansvariga

Isabelle Henningsson Nämndsekreterare

Ana Maria Deliv Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör